C U R T E A D E A P E L B Ă L Ț I

Dosarul nr.21rji-1503/2024 Judecătoria Orhei sediul Rezina

Judecător:

Ludmila Tetiu

D E C I Z I E

În numele Legii

17 decembrie 2024 **mun. Bălți**

Colegiul penal al Curții de apel Bălți

În componența:

Președintele de complet: Ion Talpa

Judecătorii: Oxana Mironov și Ecaterina Arseni

judecând în ordine de recurs, recursul directorului în cadrul Penitenciarului nr.17 Rezina, comisar principal de justiție, Veaceslav Dascal declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28 martie 2024, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Luchianov Ion, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale,

după expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ținând cont de argumentele invocate în recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

La data de 09.01.2024, condamnatul Luchianov Ion a depus în instanţa de judecată plângere referitor la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, solicitînd reducerea pedepsei în legătură cu încălcarea drepturilor privind condiţiile de detenţie, invocînd că data de 20.06.2022 până în prezent s-a deţinut în Penitenciar nr. 17 Rezina în condiţii inumane şi degradante care contravin prevederie art. 3 din CEDO.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28 martie 2024, s-a admis plângerea condamnatului Luchianov Ion împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, condamnatul Luchianov Ion, a fost deținut în Penitenciarul nr. 17 Rezina în perioada din 23.06.2023 până la 06.11.2023 și din 20.11.2023 până în prezent, o perioadă de 265 zile, în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a redus pedeapsa condamnatului Luchianov Ion stabilită prin sentința Judecătoriei Soroca sediul Central din 08.05.2019, cu 27 zile, pentru perioada de 265 zile, în care acesta s-a aflat în Penitenciarul nr. 17 Rezina în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Dezacord cu soluția adoptată pe caz și-a expus administrația Penitenciarul nr.17 Rezina, solicitând astfel admiterea recursului, casarea soluției primei instanței, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi decizii prin care să fie respinsă plângerea formulată în temeiul art. 3 CEDO de către deținutul Luchianov Ion ca fiind nefondată, precum și tardiv înaintată.

În motivarea cererii de recurs, recurentul consideră soluţia emisă de instanță de fond, ca fiind una ilegală, neîntemeiată şi pasibilă casării, or în raportul prezentat de către administrația P-17 Rezina au fost descrise detaliat condițiile de detenție în cadrul instituției penitenciare, referitor la problemele invocate de reclamant în plângerea sa, cu prezentarea argumentelor plauzibile fondate pe probe concrete care combat pretenția condamnatului, că s-ar fi încălcat careva norme legale care ar constitui o sursă de tratament inuman sau degradant decât dacă nu ar oferi un spațiu locativ mai mic decât cel prevăzut de legislație.

Prin încheierea Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 septembrie 2024, în temeiul Legii nr. 135 din 13 iunie 2024 pentru modificarea unor acte normative (revizuirea hărții judiciare), și-a declinat competența de la examinarea prezentei spețe în favoarea Curții de Apel Bălți.

La data de 25 octombrie 2024, prin încheierea Curții de Apel Bălți, prin prisma art. 447 alin. (1) Cod de pr.penală, s-a comunicat participanților la proces că, recursul se judecă fără prezenţa părţilor la proces, tot odată în vederea examinării cauzei sub toate aspectele procedurale, prin esența art. 447 alin. (2) Cod de pr.penală, sa comunicat subiecților vizați în speță posibilitatea de a depune referință asupra recursului formulat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28 martie 2024, respectiv până la data examinării cauzei careva referință în sensul dat nu a parvenit, astfel instanța de recurs a considerat posibil examinarea cauzei în baza materialelor prezente la dosar.

Examinând materialele prezentate în raport cu motivele recursului declarat, Colegiul penal consideră justificat de a-l admite din alte motive decât cele invocate, cu casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28

martie 2024, în partea calculării perioadei detetenție contrară art. 3 CEDO, rejudecă cauza potrivit modului primei instanței, din următoarele considerente:

În susținerea soluției adoptate Colegiul penal reține că, potrivit art. 469 alin. (1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

În conformitate cu art. 437 alin. (1) pct. 4) Cod de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.

Potrivit art. 449 alin.(1) pct. 2) lit. b) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, *casând hotărârea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii: ... rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri*.

În motivare soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza Drăniceru vs RM din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind

disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

Ținând cont de faptul, că prescripția reprezintă termenul general în interiorul cărui persoana poate să-şi apere dreptul încălcat pe calea înaintării unei plângeri în instanța de judecată, la caz fiind pus în aplicare cel stabilit de art. 473/2 alin. (5) Cod pr. penală, pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272, Colegiul consideră, că condamnatul Luchianov Ion perfect s-a încadrat în el, sesizând instanța la 09 ianuarie 2024 în interiorul termenului de șase luni stabilit prin lege.

De rând cu aceasta, instanța de recurs reține că, potrivit raportului nr.2/451 din 01.03.2024, în privința condamnatului Luchianov Ion, începutul executării pedepsei condamnatului, se consideră din ***14.02.2019***, iar sfârșitul executării pedepsei la ***13.02.2025***.

Prin urmare, la soluționarea plângerii înaintate, Colegiul penal reține că, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei, că articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Acesta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei *(cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei, 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).*

La constatarea condițiilor de detenție instanța națională va ține cont de faptul că, maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi, în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei *(cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 63).*

Totodată, statul trebuie să asigure ca persoana să fie deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității sale umane, ca modul şi metoda de executare a pedepsei să nu cauzeze persoanei suferințe sau dureri de o intensitate care să depășească nivelul de suferință inerent detenției şi că având în vedere

exigențele detenției, sănătatea şi integritatea persoanei să fie în mod adecvat asigurate, printre altele, prin acordarea asistenței medicale necesare *(cauza Kudla c. Poloniei, 26 octombrie 2000, § 94).*

Atunci când sunt evaluate condițiile de detenție, trebuie luate în considerație efectele cumulative ale acestor condiții, precum şi durata detenției *(cauza Ostrovar c. Moldovei, 13 septembrie 2005, § 80).*

În acest sens instanța de recurs reține că, în cererea depusă s-a invocat aflarea condamnatului pe parcursul unei perioade de timp în Penitenciarele nr. 17 Rezina, în condiții inumane și degradante, care sunt contrare prevederilor art. 3 CEDO.

Subsecvent, Colegiul penal conchide că, judecătorul de instrucție just a reținut că, alegațiile reprezentatului Penitenciarului nr.17 Rezina, referitoare la aspecte ce dovedesc existența condițiilor care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, sunt declarative și lipsite de suport probatoriu, la raport nefiind anexate fotografiile celulelor în care s-a deținut Luchianov Ion în Penitenciarul nr. 17 Rezina.

Or, în cauza Kalashnikov c. Rusiei, precum şi în cauza Ostrovar c. Moldovei, Curtea a constatat că, supraaglomerarea deja ridică în sine o chestiune în temeiul articolului 3 al Convenţiei, în special când ea durează perioade lungi de timp. E de reţinut şi faptul că, în cazurile anterioare, în care reclamanţii au avut la dispoziţie mai puţin de 3 m2 de spaţiu vital, Curtea a constatat că supraaglomerarea era suficient de gravă încât să justifice, în sine, constatarea încălcării art. 3 din Convenţie (Sulejmanovic c. Italiei, 16 iulie 2009, §51; Lind c. Rusiei, 6 decembrie 2007, §59).

Contrar recomandărilor pre citate, Colegiul penal va însuși raționamentul primei instanței referitor la faptul că, raportul prezentat de către administrația instituției penitenciare Penitenciarul nr. 17 Rezina, prezintă o informație generală, pentru perioada deținerii lui Luchianov Ion, în penitenciarul nr. 17 Rezina, în perioada din 23.06.2023 până la 06.11.2023 și din 20.11.2023 până în examinării cauzei.

Astfel, instanța de fond just a considerat că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în perioada de timp respectivă, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției și au atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

Prin urmare, Colegiul reține că, instanţa de judecată în mod ferm a apreciat critic aspectele invocate de către administrația penitenciarului, nefiind fundamentate pe careva probe, iar pentru a aprecia credibilitatea uneia dintre părţi, în lipsa altor dovezi, instanţa just s-a bazat pe legislația națională și practica CEDO în domeniul dat.

Însă, contrar celor menționate supra, deși instanța de fond just a constatat că Luchianov Ion s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr.17 Rezina, totuși în mod eronat a dispus calcularea perioadele de detenție pentru care urmează a fi verificate prin prisma prevederilor art. 3 CEDO, or potrivit raportului prezentat de către administrația P-18 Brănești nr.2/451 din 01.03.2024 se certifica faptul cel din ***urmă în calitate de condamnat*** s-a aflat o perioadă continuă în penitenciarele nr.17 Rezina, adică 23.06.2023 – 06.11.2023, și din 20.11.2023 - 01.03.2024 (*data întocmirii raportului*).

Prin urmare, instanța de recurs nu poate accepta teza instanței de fond de a reține în sarcina deținutului constatarea condițiilor de detenție a fi contrare prevederilor art. 3 CEDO până la data emiterii soluție pe caz – ***28 martie 2024***, în lipsa unui raport nemijlocit al organului extrajudiciar, or potrivit art. 473[4] alin. (2) Cod de pr.penală, reglementează că, la evaluarea condiţiilor de detenţie, instanţa de judecată ţine cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, ***precum şi de perioada în care condamnatul a fost deţinut în condiţiile contestate.***

La caz, Colegiul notează că raportul întocmit de instituția penitenciară datează din 01.03.2024, astfel, chiar dacă ultimul s-a află în continuare în custodia statului, totuși instanța urmează a examina speța în limitele indicate în cadrul perioadelor specificate în baza raportului întocmit în temeiul art. 473[3] alin. (3) Cod de pr.penală, *iar pentru termenul rămas ce nu poate fi redus a fi lăsat în continuare la termenul de executare a pedepsei, cu ulterioara lui soluționare deja într-o altă procedură distinctă*, *evident prin prisma efectelor juridice prevăzute la art. 473[4] alin. (4) din Codul de pr.penală*.

Tot odată, Colegiul penal va casa soluția primei instanței inclusiv în latura rotunjirii în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, or este inacceptabilă teza instanței cu privire la faptul reducerii termenului de pedeapsă cu 27 zile pentru perioada de 265 zile în care s-a aflat în cadrul Penitenciarului nr.17 Rezina în condiții contrare art. 3 CEDO:

Or, potrivit art. 473[4] Cod de pr.penală, (4) *instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale,* ***pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.***

Prin urmare, instanța de recurs ține a menționa faptul că, nu poate însuși raționamentul primei instanței referitor la rotunjirea în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat, în condițiile în care potrivit

raportului întocmit în baza art. 473[3] alin. (2) Cod de pr.penală, de către administrația P-17 Rezina, sfârșitul termenului de detenție va constitui data de *13.02.2025*, fapt ce denotă că stingerea executării pedepsei prin prisma art. 275 pct.1) lit.a) Cod de executare, nu este tangibilă speței, urmând ca Luchianov Ion să execute în continuare pedeapsa penală sub formă de închisoare.

Subsecvent, instanța de recurs în susținerea poziției sale va trece în revistă că, Legiuitorul RM prin adoptarea mecanismului compensator nu a urmărit instituirea la examinarea a fiecărei plângerii contrare art. 3 CEDO, *pentru perioada care nu poate fi împărțită la 10 zile de detenție,* posibilitatea rotunjirii în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, or chestiunea dată în asigurarea interesului public, urmează a fi tratată în mod distinct, adică ***de a fi lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei***, cu ulterioara lor examinare în procedură separată în ordinea art. 473[2] Cod de pr. penală.

În atare împrejurări, instanța de recurs reține **a fi pripită** soluția instanței în sensul rotunjirii în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în situația în care, soluția instanței reieșind inclusiv din data oformării raportului întocmit de către instituția penitenciară se dovedește a fi una eronată, ce nu poate fi acceptată în ordine de recurs.

Reieșind din cele expuse supra, deși instanța de fond just a constatat că Luchianov Ion s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul nr.17 Rezina, totuși Colegiul penal reține a supune strict reducerii pedepsei penale pentru perioada vizată în calitate de condamnat potrivit raportului instituției penitenciare de până la 01.03.2024, după cum urmează:

În penitenciarul nr.17 Rezina, perioada: 23.06.2023 – 06.11.2023, și din 20.11.2023 - 01.03.2024, în total 240 zile, reducând pedeapsa condamnatului Luchianov Ion cu 24 zile, în care s-a aflat în detenţie, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

Or, Colegiul găsește necesar să menționeze că, condițiile de detenție în care condamnatul Luchianov Ion s-a deținut în perioada din 01.03.2024 – 28.03.2024, poate fi supusă examinării într-o nouă procedură, în instanța de judecată la cererea acestuia.

Colegiul penal apreciază că remediul aplicat în speța dată este unul adecvat şi suficient, bazat pe o justă şi echitabilă evaluare a circumstanțelor de fapt cu o legătură rezonabilă de cauzalitate dintre prejudiciul cauzat şi recompensa

instituită şi care va avea efectul compensatoriu proporțional circumstanțelor constatate.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal găsește necesar de a admite din alte motive inclusiv din oficiu recursul organului de executare și a casa încheierea recurată cu rejudecarea cauzei potrivit modului primei instanțe cu pronunțarea în această parte a unei soluții noi, reieșind din cele expuse supra.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) Cod pr. penală, Colegiul penal,

D E C I D E :

Recursul directorului în cadrul Penitenciarului nr.17 Rezina, comisar principal de justiție, Veaceslav Dascal declarat împotriva încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28 martie 2024, privind admiterea plângerii depusă de condamnatul Luchianov Ion, împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție, care conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, se admite din alte motive decât cele invocate, cu casarea încheierii Judecătoriei Orhei sediul Rezina din 28 martie 2024, în partea calculării perioadei detetenție contrară art. 3 CEDO, în calitate de condamnat, rejudecă cauză potrivit modului primei instanței cu pronunțarea unei noi hotărâri în această parte.

Conform art. 473[4] alin. (4) din Codul de procedură penală, se reduce termenul pedepsei condamnatului Luchianov Ion, cu ***24 (douăzeci și patru) zile,*** pentru perioadele în penitenciarului nr.17 Rezina: 23.06.2023 – 06.11.2023, și din 20.11.2023 - 01.03.2024, în total 240 zile, în care s-a deținut în calitate de condamnat, cu calcularea 1 (una) zile de reducere pentru 10 (zece) de detenție.

Termenul pedepsei definitive de 6 (șase) ani închisoare, stabilit lui Luchianov Ion prin sentința Judecătoriei Soroca sediul Central din 08 mai 2019, urmează a fi redus în total cu ***24 (douăzeci și patru) zile.***

În rest, dispozițiile încheierii primei instanțe, se mențin fără modificări.

Decizia este irevocabilă.

Președintele completului **Ion Talpa**
Judecători: **Oxana Mironov**
Ecaterina Arseni